
**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs**

**Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

**АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
Билтен бр. 3**

Ваљево, 24.03.2014. година

Тираж:
350 примерака

Садржај

ПРОПУСТИ У ЛУЦЕРИШТУ	3
УСЛОВИ ЗА ГАЈЕЊЕ ВИШЊЕ У ВАЉЕВСКОМ КРАЈУ	5
ВОЂАРСКИ АЛАТ ЗА РЕЗИДБУ	6

ПРОПУСТИ У ЛУЦЕРИШТУ

Луцерка је вишегодишња биљка која живи 5 до 7 година. Међутим, у нашим производним условима најчешће животни век луцерке је нешто краћи и креће се у просеку око 3 године. Разлози за то су многобројни, а најчешће се везују за грешке у технологији производње које се праве почев од самог избора парцеле и заснивања луцеришта, па до грешака у самој агротехници.

Пропусти направљени у заснивању луцеришта воде проређивању луцеришта, односно смањењу склопа биљака, а самим тим и смањењу приноса и квалитета крме, као и скраћењу периода искоришћавања.

1. Избегавати сетву луцерке на киселим земљиштима - Посебну пажњу приликом заснивања луцеришта треба посветити избору парцеле. На парцелама предвиђеним за сетву потребно је урадити агрохемијску анализу земљишта и уколико је рН нижа од 5,5 такве парцеле избегавати за сетву. На земљиштима киселе реакције (рН<5,5) луцеришта већ после друге године знатно смањују принос зелене масе, проређујусе, биљке се суше, нестају. Узрок томе је повећан садржај покретног алуминијума на таквим парцелама, који делује токсично на коренов систем биљака луцерке. Уколико не постоји могућност да се луцерка засеје на парцелама које нису киселе реакције, потребно је приступити њиховој поправци применом калцификације. Калцификација је мера којом се у земљиште уноси одређена количина кречног материјала. Изводи се са основном обрадом земљишта и уз обавезно уношење одређене количине стајског ђубрива.

2. Избегавати закоровљене парцеле - Приликом избора парцеле обратити пажњу на закоровљеност парцеле. Пожељно је присутне корова на парцели десетак дана пре сетве уништити неким од земљишних хербицида.

3. Сетву обавити у оптималном року - Сетва луцерке у летње-јесењем року оправдана је само уколико у то време има довољно падавина. Уколико кишни период наступи касније, онда биљке касније ничу и улазе у зиму неразвијене, па голомразица од -6°C може потпуно да их уништи. Пожељно је да сетва заврши до 10. септембра, како би биљке ушле спремне у зиму. Сетва након овог датума носи са собом ризике, јер луцерка нема времена да се довољно развије, улази неспремна у зиму и постоји опасност да страда од зимских мразева. Према многим истраживањима и искуству из праксе, луцерка код нас успешно презимљава ако у зиму уђе са развијених 8 до 12 листова.

4. Органска ђубрива уносити под предусев - Луцерка одлично реагује на ђубрење органским ђубривима у количини 30 до 40t/ha. Међутим, пожељно је да се стајњак унесе под претходни усев, како би се избегла опасност да се земљиште може заразити вилином косицом и другим коровима.

5. Питање ђубрења азотом пре сетве - Често се поставља питање ђубрења азотним ђубривима. Луцерка је азотофиксатор, односно има способност фиксације атмосферског азота. Ипак потребно је одређену количину азота (30-60 кг/ха) унети пре сетве, која је потреба да се убрза развој клијанаца луцерке док не почне активност бактерија азотофиксатора. Такође, пре сетве потребно је семе инокулисати микробиолошким ђубривом Нитрагином.

6. Користити декларисано семе – За сетву обавезно користити квалитетно, дорађено семе проверених произвођача и дорађивача. Недорађено семе непознатих произвођача најчешће је пуно семена корова и вилине косице, које јако тешко утврдити голим оком. Сетвом таквог семена повећава се закоровљност парцела и најчешће води пропадању луцеришта. Трошкови семена у укупним трошковима у години заснивања учествују у веома малом проценту. Обзиром на то пољопривредни произвођачи не треба да дозволе да мала улагања доведу у питање читаву производњу луцерке.

7. Правилно ђубрење луцеришта - Вубрење луцеришта како при његовом заснивању, тако и у годинама искоришћавања у нашој производној пракси често се обавља неправилно. За 18 t/ha приноса у 3 до 5 откоса годишње потребна је велика количина хранива, односно ђубрива. Наши произвођачи најчешће уносе мање количине ђубрива од потребних, а и у већини случајева те количине се не унесу основном обрадом у дубље слојеве одакле их биљке могу користити. За успешну производњу луцерке потребно је са основном обрадом унети ђубрива са повећаним садржајем фосфора, око 500 до 600 kg/ha NPK (10:30:20) или NPK (8:24:16), а 200 kg/ha са предсетвеном припремом земљишта. У годинама искоришћавања после последњег откоса треба применити целокупну количину NPK ђубрива, а азотна ђубрива у пролеће пре кретања вегетације. Уколико се луцерка гаји на земљиштима на којима је смањена активност азотофиксатора (тешка, збијена, кисела) пожељно је након првог откоса применити одређену количину азотног ђубрива како би се поспешило вегетативни порат.

8. Време кошења у години заснивања - У години заснивања луцеришта први откос требало би обавити што касније од уобичајеног кошења. У првој години живота и у почетним фазама развоја луцерка има успорен развој надземног дела, док је раст кореновог система интензивнији. Оптимално време кошења је у фази пуног цветања, па до формирања махуна. Каснијом косидбом првог откоса биљкама се даје могућност за боље укоречавање и прераспodelу биљних хранива, чиме се поспешује његов убрзани развој, као и добро формирање крунице из које ће у наредним порастима избијати бројни пупољци.

Прерана косидба изнурује младе биљке, смањује приносе и негативно се одражава на дуговечност луцеришта.

Такође, треба водити рачуна о висини кошења првог откоса. Први откос коси се на висини од 7 до 10 cm, док остали се косе на висину 5 до 7 cm.

Због веома успореног раста и развоја луцерке у првој години, када се интензивно развија коренов систем, а слабије надземни део биљке, слаба је конкурентна способност луцерке према коровима, посебно широколисним. Ако већ нису предузете све превентивне мере да сузбијемо појаву корова, корове треба хемијски сузбијати, а не превременим и убрзаним кошењем како се то најчешће ради.

9. Време поледњег откоса - Веома битан моменат у производњи луцерке је и правилно одређивање времена кошења последњег откоса у јесен. Обзиром да се у том периоду луцерка припрема за презимљавање, последњи откос мора бити најмање 50 дана пре наступања првих јесењих мразева (-2,2 °C). Тиме се обезбеђује довољно дуг период да се корен и крунице обезбеде храном за презимљавање и успешан почетак вегетације у пролеће. Систем косидбе у јесен треба да обезбеди обнављање резервих хранљивих материја, које омогућавају да биљке преживе на ниским зимским температурама. Због тога при планирању система косидбе током године потребно је узети у обзир да размак између претпоследњег и последњег откоса буде нешто дужи. У

нашим агроеколошким условима оптимално је да последњи откос обави почетком новембра, а претпоследњи 45 дана раније.

10. Заштита од измрзавања –Луцерка је вишегодишња биљка, па је опасност од измрзавања током зиме честа појава. Као мере борбе препоручује се гајење сорти отпорних на ниске температуре, гајење луцерке на плодним земљиштима, као и ђубрење ђубривима са повећаним садржајем калијума, чиме се повећава садржај шећера у биљци и на тај начин смањује опасност од измрзавања.

дипл. инг. Светлана Јеринић

УСЛОВИ ЗА ГАЈЕЊЕ ВИШЊЕ У ВАЉЕВСКОМ КРАЈУ

У нашим крајевима се вишња одувек гајила. По свом хемијском саставу, сматра се воћем са највећим садржајем витамина Ц, минералних материја и корисних аминокиселина.

За време великих државних задруга, вишња се гајила на великим плантажама у околини Ваљева и за браће се ангажовао велики број радника. Касније је интересовање за вишњу нагло опало, али задњих година, можемо рећи да вишња постаје јако актуелна воћна врста и веома исплатива за гајење.

Због свега овога, о вишњи морамо знати још неке податке, посебно о условима које она тражи за успешно гајење и плодношење.

Засад вишње

У погледу еколошких чинилаца вишња је врло скромних захтева. Може се гајити у хладнијим климатским подручјима али и у топлијим. За време зимског мировања, вишња може поднети температуре и до -35°C . Вишња је посебно осетљива на ниске температуре у фази почетка вегетације када може доћи до измрзавања дебла и пуцања коре. Најосетљивија је 3 до 4 недеље пре цветања и у цветању. Тада настају велике штете на температурама од $-2,2^{\circ}\text{C}$ до $-2,7^{\circ}\text{C}$. Јасно је да је отворени цвет осетљивији од затвореног, и да су цветови вишње отпорнији према позним пролећним мразевима него цветови трешње.

Што се тиће падавина, најбитнији је њихов равномеран распоред током вегетације. Редовно наводњавање у нашим условима неопходно је свуда где је годишња сума падавина мања од 500 мм, допунско где је 500-750 мм, док у реонима са

750-850 мм, није неопходно. Доња граница за гајење вишње је 650 мм подавина годишње. Стабла вишње добијена из изданака су осетљивија на сушу. Корен вишње не подноси висок ниво подземне воде посебно уколико се она дуже задржава, јер већ након пар дана почиње да пропада.

За вишњу је карактеристично да је веома адаптивна, успева чак и до 1000 метара надморске висине, али јој највише одговарају терени од 400-800 метара. Вишња успева на свим положајима, осим у затвореним долинама где нема проветравања. Светлост се у засадима вишње најбоље искоришћава ниским воћкама на слабо бујним подлогама, са круном не вишљом од 2.0 до 2.5м. Пре подизања засада вишње потребно је прикупити податке о јачини и правцу ветра. Ветар може имати врло негативно дејство на вишњу у комбинацији са ниским температурама.

Вишња добро успева скоро на сваком земљишту које није крајње неповољно (јако кречно, заслањено, јако кисело јако алкално). То су песковите иловаче или иловаста земљишта. На тежим земљиштима, обавезна је дренажа

Дипл.инг. Срђан Станојловић

ВОЋАРСКИ АЛАТ ЗА РЕЗИДБУ

За извођење резидбе потребно је да сваки резач има квалитетан алат за резидбу јер као и у сваком послу доста тога зависи од алата. Од алата који користимо неће зависити само квалитет резидбе и брзина којом се обавља резидба јер ако се користи квалитетан алат и резач се мање умара а самим тим биће и ефикаснији у раду. На тржишту може да се набави алат различитог квалитета и цене. Резач који у резидби проведе више стотина радних сати мора имати професионалан алат који ће задовољити његове потребе и омогућити му да квалитетно изводи резидбу.

Воћарски алат за резидбу састоји се од воћарских маказа, воћарске тестерице, телескопских маказа са потезницом и могу се користити још и дворучне маказе за одсецање дебљих грана. Једноручне воћарске маказе резач највише користи приликом резидбе. Професионалне маказе су израђене од квалитетног материјала, лаке су, ручице су израђене од кованог алуминијума а нож од квалитетног челика и замењив је. Уколико се правилно користе, одржавају и оштре могу трајати неколико сезона и при интензивном коришћењу. За резача је значајно да су конструисане са гуменим амортизером који штити зглоб руке што значајно олакшава резидбу. При самој куповини треба пробати како маказе леже у руци пошто има разних модела са различитим дужинама ручице а сличном или истом конструкцијом ножа и подножа. Воћарске тестерице се користе за резидбу дебљих грана. Склопиве су, могу стати у џеп или закачити за појас па не сметају при резидби и увек су на дохват руке. Дворучне велике маказе се користе за одсецање дебљих грана које не можемо орезати малим маказама. Производе се са различитим дужинама ручки. За избацавање старијих грана боље је користити тестерицу јер не остаје патрљ, лакше је прићи грани и направити правилан рез у самој основи гране са деблом. Не треба користити дворучне велике маказе за прекраћивање граница код оних воћних врста које се тако режу, јер са њима не можемо да направимо прецизан рез као са малим маказама.

Приликом резидбе резач треба да има уз себе и пратећи прибор који се састоји од брусева за оштрење алата, чишћење и подмазивање алата .

После сваког радног дана алат треба очистити и дезинфиковати.

дипл. инг. Ђорђе Савиљ